

Belediye Başkan Yardımcılarının Mali Hakları Üzerine Bir Değerlendirme

UYARI: Makale'nin tamamına, sitemize üye girişi yaptıktan sonra ulaşabilirsiniz. Siteye üye değilseniz, lütfen ÜYE OL butonuna tıklayarak üye olunuz. Üyelik esnasında, girilen bilgilerin şüpheli olması halinde, üyeliğiniz silinecektir.

BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCILARININ MALİ HAKLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Halil MEMİŞ

Giriş

Anayasa'nın 128. maddesi, "Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür." hükmünü amirdir.

Bu hüküm, kamu kurumlarındaki istihdamın en üst normu olarak karşımıza çıkmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4 üncü maddesinde ise "Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürülür." yönünde bir temel düzenleme mevcuttur.

Anayasa'nın yukarıda verilen 128 inci maddesinin ikinci fıkrası ise; "Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir." hükmünü amirdir.

Belediyenin ürettiği kamu hizmetinde görevli olan bir kademe de hiç şüphesiz belediye başkan yardımcılığı kademesidir. Biz bu çalışmada, Belediye Başkan Yardımcılarının mali hakları konusunda bir değerlendirme yapacağız.

Başkan yardımcılığı kadroları, belediye başkanına işlerinde yardımcı olunması amacıyla oluşturulmuş kadrolar olarak karşımıza çıkmaktadır. Belediye başkan yardımcıları, belediye başkanından sonraki en üst hiyerarşik kademeyi teşkil etmektedirler.

Belediye Başkan Yardımcılıkları, belediye başkanının yetki devrine dayalı olarak görev yapar ve yetki kullanırlar. Bu çerçevede, belediye başkanından sonraki yönetim sorumluluğu başkan yardımcılıklarına verilmiştir. Belediye başkan yardımcıları, belediye başkanının devrettiği yetkiler ve kendilerine bağlanan Müdürlüklerin görevleri çerçevesinde büyük bir takip, denetim ve yönetim sorumluluğuna sahiptirler. Diğer bir ifade ile özellikle başkanın yerel halkı temsiliyeti ve siyasi kimliği dolayısıyla belediye başkan yardımcıları pek çok işi yürüten, belediyenin icraatını yerine getiren kimselerdir. Bu kişilerin belediyedeki önemli sorumluluklarına rağmen ve bu sorumluluklarına eşdeğer mali haklarının olmadığı da bir gerçeklik olarak karşımızda bulunmaktadır.

Belediye Başkan Yardımcılarının Özel Hizmet Tazminatı ve Ek Göstergeleri

İncelememiz açısından önem arzeden maaş unsurları üzerinde duracağız. Üzerinde duracağımız bazı unsurlar, aynı zamanda ilgililerin emeklilik müktesepeleri açısından da etkileyici olacaktır. Bu anlamda da önemli görülmektedir.

Üzerinde duracağımız unsurları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Özel Hizmet Tazminatı

- Ek Gösterge

Özel Hizmet Tazminatı:

Devlet memurlarının unvanlara göre alacakları özel hizmet tazminatları, Devlet Memurlarına Ödenecek Zam Ve Tazminatlara İlişkin Karar'da (Yan Ödeme Kararnamesi) düzenlenmiştir.

Söz konusu Kararnamede, 2 ve 3 üncü dereceli Başkan Yardımcısı kadroları da yer almaktadır. Ancak, Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'te Belediye Başkan Yardımcıları için sadece 1 inci dereceden ihdas edilebilme imkanı sağlandığından, 2 ve 3 üncü dereceli başkan yardımcılığı kadroları için öngörülen özel hizmet tazminatları değerlendirmemizde dikkate alınmayacaktır.

Yan Ödeme Kararnamesinde Belediye Başkan Yardımcıları açısından üçlü bir ayırım yapılmış ve oranlar şu şekilde belirlenmiştir:

1- İl ve Büyükşehirlerin Merkez İlçelerinin Belediye Başkan Yardımcıları (Nüfusu, en son yapılan resmi nüfus sayımına göre 250.000 ve daha fazla olmak kaydıyla) için % 200;

2- Diğer İl ve Büyükşehirlerin Merkez İlçelerinin Belediye Başkan Yardımcıları (Nüfusu, en son yapılan resmi nüfus sayımına göre 250.000'in altında olmak kaydıyla) için % 175;

3- Diğer Belediye Başkan Yardımcıları için % 135.

Özel hizmet tazminatlarında dikkat çeken bir kaç husus bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, Büyükşehirler açısından Merkez İlçe tanımlamasıdır. Bu tanımlama çerçevesinde de özel hizmet tazminatı oranının farklılık göstermesidir.

İkinci husus ise, nüfus kriterine göre farklı özel hizmet tazminatı belirlenmesidir.

Bu ayrımlardaki büyükşehirlerdeki merkez ilçe tanımlamasının hukuki ve yasal hiçbir mesnedi bulunmamaktadır. Büyükşehirlerde, artık merkez ilçe tanımlaması söz konusu değildir. Bu açıda da merkez ilçe diğer ilçe, merkez ilçe taşra ilçe vb hiçbir ayırım söz konusu değildir. Büyükşehirlerdeki ilçelerin tamamı, büyükşehir ilçe belediyesidir. Bu nedenle; buradaki ikili ayırımın yapılmaması gerekmektedir.

Bunun yanında; nüfus kriteri de dikkate alındığında üçlü bir ayırım ortaya çıkmaktadır. Bu ayırımında ikili bir yapıya getirilmesi uygun olacaktır.

Buna göre, özel hizmet tazminatları Yan Ödeme Kararnamesinde yer alan diğer yan ödeme kalemlerinde veya diğer unvanlar için belirlendiği üzere ikili bir ayırıma tabi tutulmalıdır:

- Nüfusu 100.000 ve daha yukarı olan belediyelerde % ....;

- Diğer Belediyelerde % .....

Bu ayırım yapılırken de, aşağıda yapacağımız değerlendirmelerin esas alınmasının uygun olacağını düşünmekteyiz.

Ek Gösterge:

Belediye Başkan Yardımcıları ek göstergeleri, II SAYILI CETVEL (KADROLARI GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFININ BİRİNCİ DERECESİNDE BULUNANLARIN EK GÖSTERGELERİ)'de 3000 olarak belirlenmiştir.

Belediye Başkan Yardımcılarının ek gösterge rakamlarının 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 22 nci maddesinin ikinci fıkrasında 24/10/2011 tarih ve 661 sayılı KHK'nin 60 ncı maddesi ile yapılan değişiklikten bağımsız değerlendirilmemesi gerekmektedir.

Yapılan bu değişiklikten sonra, söz konusu fıkra şu şekli almıştır: "Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine İçişleri Bakanı tarafından atanır. Genel sekreter

kadrosuna atananlar, genel idare hizmeti sınıfına dahil bakanlık genel müdürleri, genel sekreter yardımcısı kadrosuna atananlar bakanlık müstakil daire başkanları, 1. hukuk müşaviri ve daire başkanlığı kadrosuna atananlar ise bakanlık daire başkanları için ilgili mevzuatında öngörülen ek gösterge, makam, görev ve temsil tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca ödenen zam ve tazminatlardan aynen yararlanırlar."

Bu düzenleme ile yukarıda bahsedilen Yan Ödeme Kararnamesindeki düzenleme arasında farklılık mevcuttur: 5216 sayılı Kanunun anılan maddesinde yapılan değişiklikle, büyükşehir belediyesi daire başkanları ile il veya büyükşehir ilçe belediyesi başkan yardımcıları arasında ek gösterge, makam ve görev tazminatı yönünden farklılık oluşmuştur. Halbuki; Bakanlar Kurulu'nun 2006/10344 karar sayılı Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Kararında, nüfusu 250.000 ve daha fazla olan il veya büyükşehir ilçe belediyelerinde görev yapan belediye başkan yardımcılığı ile büyükşehir belediyesi daire başkanları aynı grupta değerlendirilmiş ve özel hizmet tazminatı oranı %200 olarak belirlenmiştir.

Dolayısıyla, Kanunda yapılan düzenlemeden önce nüfusu 250.000 ve daha fazla olan il veya büyükşehir ilçe belediyelerinde görev yapan belediye başkan yardımcılığı ile büyükşehir belediyesi daire başkanlarını aynı grupta değerlendirmiş ve tazminat oranını aynı belirlemiştir.

Öncelikle, aynı grupta yer alan unvanlardan birine Kanunla verilen bir hak söz konusu ise, o grupta yer alan diğer unvanlarında bu çerçevede değerlendirilmesi uygun olacaktır.

Belediye Başkan Yardımcılarının Ek Göstergeleri açısından dikkate alınması gereken başka bir husus daha mevcuttur. Yukarıda giriş bölümünde de bahsedildiği üzere, belediye başkan yardımcılığı yönetim görevi ve sorumluluğunu da üzerlerinde barındıran kişilerdir. Dolayısıyla, belediyelerdeki hiyerarşinin başkandan sonraki en üst noktasında bulunmaktadır. Bu durumun, maaşla ilgili verilere de yansımaları gerekmektedir.

Ancak, bu konuda da durum farklıdır. Belediyede çalışan 1. dereceden yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar, mimar, şehir plancısı ve bölge plancısı unvanına sahip olanların ek gösterge rakamları 3600'dür.

Yönetim sorumluluğunu üstlenen ve hiyerarşik olarak daha üst pozisyonda olan bir Belediye Başkan Yardımcısının maiyetindeki bir unvana sahip görevliden daha düşük rakamdan ek gösterge alması kabul edilebilir bir durum olmadığı gibi, hakkaniyetli değildir.

Belediye başkan yardımcılarının, yönetici görev ve sorumluluklarının yanında bir de karar sorumlulukları mevcuttur: 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasında belediye başkanının katılmadığı encümen toplantılarına genel sekreterin başkanlık edeceği yönündeki hükme eşdeğer şekilde, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasında da, belediye başkanının katılmadığı encümen toplantılarına, belediye başkanının görevlendireceği başkan yardımcısının başkanlık edeceği hükmü mevcuttur. Bu düzenleme bile, belediye başkan yardımcılarının görev, yetki ve sorumluluklarının derecesine bir karine teşkil etmektedir.

Bu nedenle, maaş unsurlarının üstlenilen görev ve sorumlulukların ağırlığı derecesinde farklılaştırılması hakkaniyet kuralları çerçevesinde değerlendirildiğinde, gerekli ve zorunlu bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Değerlendirme ve Sonuç

Bu değerlendirmemizin konusunu, belediye başkan yardımcılarının mali haklarının birer unsuru olan özel hizmet tazminatı oranları ile ek gösterge rakamlarının analiz edilmesi oluşturmaktadır.

Bu değerlendirmeyi yaparken, ister istemez bazı kıyaslamalara girmemiz kaçınılmaz olmuştur. Zira, kıyasa başvurmadan konunun net bir şekilde ortaya konması da imkansız hale gelebilecektir. Ancak buradaki amacımız, kıyas yaparken verilerini değerlendirme konusu yaptığımız unvanların (mühendis vb teknik personeller ile büyükşehir belediyesi daire başkanı veya genel sekreter yardımcıları) aldıkları rakamların fazla veya hakkaniyetsiz olduğu hususu değil, bu rakamlardan yola çıkarak değerlendirme konusu yaptığımız Belediye Başkan Yardımcılarının rakam ve oranlarının durumunu ortaya koyabilmektir.

Bir açıdan baktığımızda, esasen belediye başkan yardımcıları, büyükşehir belediyelerindeki genel sekreter yardımcıları ile aynı fonksiyonu yerine getirmektedirler. Hal böyle iken, belediye başkan yardımcılarının hiyerarşik olarak genel sekreter yardımcılarının altında yer alan daire başkanlarının yararlandığı özel hizmet tazminatından ve ek göstergeden daha düşük özel hizmet tazminatı ve ek göstergeden yararlanmaları adil bir durum değildir.

Bu nedenle, konunun bu çerçevede ele alınarak belediye başkan yardımcılarının ek göstergeleri yeniden gözden geçirilmeli, ek gösterge, makam, görev ve temsil tazminatlarının oran ve miktarlarında, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 22 nci maddesindeki düzenlemeye paralel bir düzenleme yapılmalıdır.

Not: Mahalli idareler, özellikle de belediyelerin insan kaynakları yönetimine ilişkin konulara ilişkin tespitlerimi, ara ara paylaşmaya devam edeceğiz. Bu manada

tespitlerimiz, yan ödeme kararnamesinde yer alan unvan kalemlerinin günceli yansıtmadığından norm kadro cetvellerindeki unvanlara; norm kadro oluşturulmasından, görevde yükselme sistemine; sınavla personel alımından sözleşmeli personellerin istihdamı ve kadro sorunlarına; işçi istihdamı (sürekli ve geçici işçi) sorunlarından alt işveren işçilerinin şirket işçisi olmasına kadar geniş bir yelpazeden oluşmaktadır.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: etin Emeç Bulvari Hürriyet Cad. No: 2/12 ankaya ANKARA